

Skolen *kan* bli for alle

Kartlegging av alternative og
supplerende læringsarenaer i Oslo

Våren 2024

Foto: Halvor Pritzlaff Njerve, Oslo kommune/Bymiljøetaten

Forord

Altfor mange elever strever med å komme seg gjennom skoledagen. Det er ulike og ofte sammensatte årsaker til dette, men uten skolegang blir det vanskeligere å komme inn i arbeidslivet. Da er risikoen stor for å havne i utenforskap.

Ungt utenforskap er en av de store samfunnsutfordringene som Sparebankstiftelsen DNB og Ferd Sosiale Entreprenører (Ferd SE) samarbeider om. Denne kartleggingen av alternative og supplerende læringsarenaer i Oslo er et ledd i dette samarbeidet.

Alle elever har rett til tilpasset opplæring på egen skole. I noen tilfeller kan det være gode grunner til at en elev, i en kortere eller lengre periode, får slik opplæring et annet sted enn på nærskolen. Alternative og supplerende læringsarenaer er tilbud som gir en mindre gruppe barn og unge en mulighet til å oppleve mestring og fellesskap. Det er også en mulighet for å lære på mer praktiske og varierte måter. Derfor kan disse læringsarenaene være løsningen som gir eleven støtten den trenger for å få tro på seg selv og fremtiden. Formålet med denne kartleggingen er å skaffe en oversikt over hva slags tilbud som finnes i Oslo, og hvilke muligheter som bor i de alternative og supplerende læringsarenaene. Fordi, om vi skal kunne gi et barn eller ungdom muligheten til å lære på en annen måte i en vanskelig periode, må flere voksne vite at det går an og at det finnes alternativer. Det er første steg.

Skolen *kan* bli for alle.

Kort om Sparebankstiftelsen DNB

Sparebankstiftelsen DNB er en uavhengig allmennyttig stiftelse, som eier ca. 8,5 % av aksjene i DNB, og bruker utbytte fra disse aksjene til det beste for samfunnet. Sparebankstiftelsen DNB støtter tiltak som kommer hele befolkningen til gode, med hovedvekt på barn og unge voksne.

Sparebankstiftelsen DNB har jobbet med ungt utenforskap gjennom flere år. Som en del av satsingen har den blant annet gitt midler til alternative og supplerende læringsarenaer.

Kort om Ferd Sosiale Entreprenører

Ferd Sosiale Entreprenører er et ideelt selskap som investerer i sosiale entreprenører med målbare resultater for et mer inkluderende samfunn i Norge. Ferd SE er heleid av Ferd AS, et investeringsselskap eid av 5. og 6. generasjon i Andresen familien. Ferd SE ønsker å utgjøre en forskjell også utover tradisjonelle investeringer.

Siden starten i 2009 har Ferd SE investert i sosiale entreprenører som bidrar til å redusere utenforskap og som skaper et mer inkluderende samfunn.

Innhold

Forord.....	2
Kartlegging av tilbydere.....	5
Filmprogrammet	6
Skolegård	7
Vær og vinn	8
Gamify	9
«Trappa»	10
Naturskolen.....	11
Læringscamp.....	12
Livsmestringsprogrammet	13
Maridalsprosjektet	14
Talentsenteret i realfag.....	15
Med gården som klasserom	16
Dette får de unge ut av det	17
Samarbeider om elevens beste	18
Krevende å gi et tilbud til flere.....	19
Hvordan kan flere unge få et mer tilpasset og likeverdig skoletilbud?.....	20
Etterord	22

Kartlegging av tilbydere

Målet med kartleggingen har vært å bidra til økt kjennskap om alternative og supplerende læringsarenaer i Oslo. Vi ville finne ut hva slags tilbud som finnes, og undersøke hvordan de samarbeider med foresatte og skoler for å tilby meningsfulle læringsarenaer for unge som trenger noe mer.

Kartleggingen er gjennomført av en arbeidsgruppe med tre personer fra Sparebankstiftelsen DNB og Ferd. Tilbudene ble kartlagt i perioden mars til desember 2023.

Tilbudene som er kartlagt er rettet mot elever som ikke helt finner sin plass i den ordinære skolen i en periode av livet. Kartleggingen er ikke uttømmende, men den dekker mange nok tilbydere i Oslo til at vi mener den gir et godt bilde av det totale tilbudet i kommunen. Tilbudene i kartleggingen er både kommunale og private.

Vi har intervjuet ledere og ansatte ved elleve ulike alternative og supplerende læringsarenaer i Oslo. I intervjuene kartla vi blant annet hvem tilbudene er for, hva de tilbyr, hvordan de rekrutterer deltakere og hvordan de samarbeider med skolene.

I dette notatet sammenfatter vi hovedpunkter fra samtaler. Til slutt presenterer vi våre refleksjoner fra dette arbeidet. Der reflekterer vi rundt hvordan elever i Oslo kan få et mer tilpasset og likeverdig skoletilbud ved å bruke alternative og supplerende læringsarenaer.

Filmprogrammet

Stiftelsen Opprop

Stiftelsen Opprop er en ideell stiftelse som jobber for at flere unge skal oppleve tilhørighet og økt livsmestring. Stiftelsen ønsker å gi deltakerne økt tro på seg selv og sine evner gjennom arbeid med kunst og kultur. Målet er å hjelpe elevene til å endre kurs i tide og forberede dem på å fullføre videregående opplæring.

I filmprogrammet lærer elevene om ulike sider ved en filmproduksjon. De lærer gjennom arbeid med skuespillerkunst, foto, lyd, lys, kostyme, sminke og scenografi. Programmet avsluttes med at elevene får delta i en profesjonell produksjon. Elevene erfarer hvordan man bruker film som et verktøy for å formidle ideer, følelser og historier på en kreativ og estetisk måte. Elevene gis mulighet til å lære det de skal ifølge kompetansemålene, men på andre og mer praktiske og varierte måter. Ved å jobbe med dybdelæring i film gis elevene arbeidslivstrening, økt livsmestring og tilhørighet.

Elevene tilbys en nøytral arena hvor de er delt i mindre grupper med elever fra forskjellige skoler. Undervisningen gjennomføres av kvalifiserte pedagoger og det er høy voksentetthet i programmet. Elevene øves i sosiale relasjoner, de får økt tro på seg selv og egne ferdigheter, de lærer å uttrykke seg og å ta egne valg, og får økt kunnskap om eget liv.

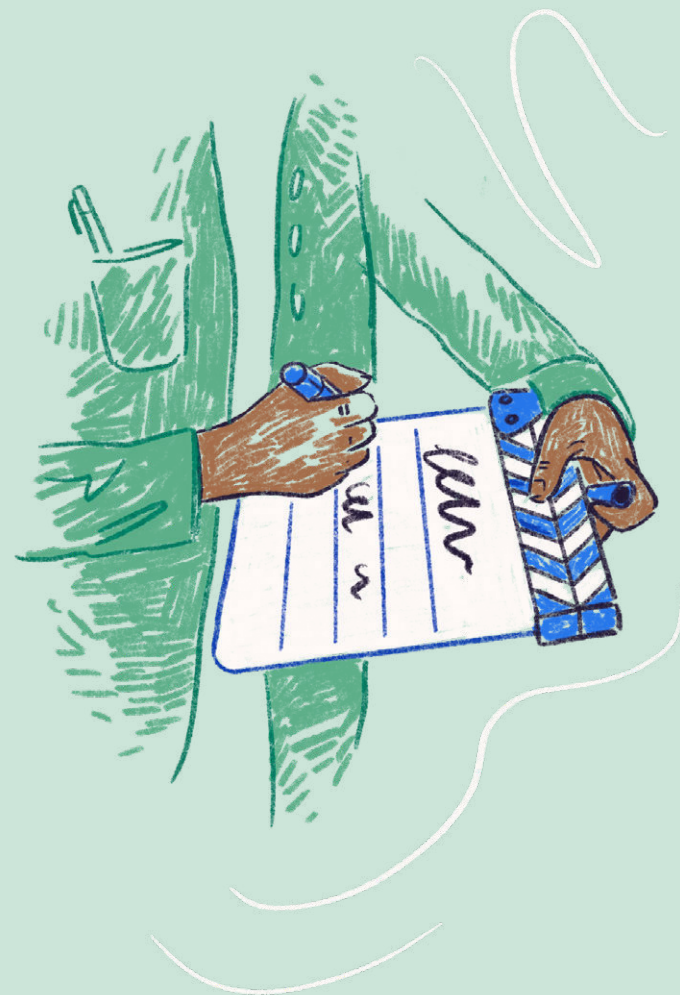
Målgruppe
9. trinn

Hyppighet
Én dag i uken

Finansiering
100 % private midler

Skolegård

Abildsø gård

Skolegård på Abildsø gård er et tilbud til elever på mellomtrinnet og ungdomsskolen, som av ulike årsaker har stor nytte av supplerende opplæring én skoledag i uka. Elevene får en praktisk tilnærming til skoleteorien, og en trygg arena som gir gode resultater for skolemotivasjon, sosial og faglig mestring.

Skolegård ble utviklet av Osloskolen og Abildsø gård i perioden 2005-2006, basert på definerte behov i Osloskolen. I dag deltar til sammen 75 barn og unge fra over 30 skoler i Oslo i programmet.

Personalet på Skolegård er en blanding av ansatte fra deltakende skoler og Abildsø gård. Pedagogisk leder er en ansatt fra en av skolene. Skolegård har også en utvidet innsats for inkludering av foreldrene. Denne modellen gir god overføringsverdi til skole og hjem. Skolegård er så langt etablert i fire kommuner på tidligere prestegårder, med til sammen 160 elever.

Målgruppe

Barne- og ungdomsskoler i Oslo

Hyppighet

Én dag i uka

Finansiering

100 % kommunale midler

Vær og vinn

Trikkehallen

Vær og vinn er et tilbud for utvalgte elever ved Engebråten skole i bydelen Nordre Aker i Oslo. Tilbudet skal fange opp elever som strever i den ordinære skolen og gi dem økt motivasjon.

Tilbudet fokuserer på at de voksne har en tett relasjon til deltakerne. Ved å finne ut hvilke ferdigheter og egenskaper hver enkelt elev har, skal elevene styrkes og få mestringsfølelse. Målet med Vær og vinn er at de unge skal få det bedre i skolehverdagen og komme seg gjennom ungdomsskolen.

Siden oppstarten for 25 år siden har Engebråten skole og forebyggende enhet i bydelen samarbeidet om Vær og vinn. Tilbudet, som ledes av en lærer fra Engebråten skole, gis i Trikkehallen på Kjelsås. Skoledagen er delt i to; første økt er skolefaglig, mens deltakerne gjør ulike aktiviteter i andre økt.

«Vi opplever at flere av de som kommer hit har mistet troen på skolen og systemet. Enkelte av deltakerne deltar ikke på skolen i det hele tatt. Vi mener det er mye bedre at de kommer hit enn at de ikke gjør noe som helst. (...) Vi tror at alternative læringsarenaer er mye viktigere nå enn før.»

Målgruppe
8.-10.trinn

Hyppighet
Én dag i uken

Finansiering
100 % kommunale midler

Gamify

Podium og Playwell

Gamify er et program som tar utgangspunkt i elevenes interesse for gaming. Programmet bruker spill for å nå sosiale og faglige mål.

Tilbudet tilpasses til den enkelte elevens individuelle opplæringsplan i samarbeid med skolen. Deltakerne får deretter tett oppfølging av en gamingpedagog, som fokuserer på ett eller flere fag fra elevens timeplan. Gamify bruker ikke spesifikke læringsspill som er laget for pedagogiske formål. I stedet skaper de læringsopplevelser innenfor kommersielle spill, som for eksempel å lære matte ved å spille Minecraft.

I tillegg til skolefag og spill, legger programmet vekt på sosial trening. Derfor jobber Gamify miljøterapeutisk for å skape trygghet og bygge sterke relasjoner med elevene. Gjennom samspillet i spillmiljøet får elevene mulighet til å utvikle og forbedre sine sosiale ferdigheter. De får trening i å samarbeide med lagkamerater, og forstå og respektere andres følelser.

Gamify ble først etablert på Voss, som et tiltak mot ungdommer tilknyttet barnevernet og barnevernsinstitusjoner. Programmet drives av Podium og Playwell, og er utviklet og leveres i samarbeid med den sosiale entreprenøren Jobloop. Tilbudet finnes flere steder i landet.

Målgruppe

Mellomtrinnet og ungdomsskolen

Hyppighet

Skreddersys til hver enkelt elev

Finansiering

80 % kommunalt
20 % privat
(egenfinansiering)

«Trappa»

Jordal skole

«Trappa» på Jordal skole er et korttidstilbud som gis til en sammensatt gruppe elever. Elevene har sosiale og emosjonelle vansker, og opplever lite mestring i nærskolen. Elevene strever med å finne sin plass, og å følge skolens regler og struktur.

Etter å ha fullført oppholdet hos «Trappa» føres elevene tilbake til nærskolen. Målet med «Trappa» er å gjøre ungdommene klare til å komme tilbake til klasserommet. Etter å ha deltatt i de tolv ukene på Jordal skole, skal ungdommene føle mestring og ha erfart at skolen kan være et godt sted å være.

I «Trappa» trener elevene på grunnleggende ferdigheter, struktur og sosial kompetanse. Det faglige tilbudet skal være noe elevene har nytte av når de kommer tilbake til nærskolen. Mange av elevene som kommer til «Trappa» har utbytte av praktisk arbeid. Tilbudet ledes av en avdelingsleder med bistand fra faglærere og miljøarbeidere.

Målgruppe

Elever fra 8. – 10. trinn

Hyppighet

12 uker

Finansiering

100 % kommunale midler

Naturskolen

Trygg av natur

Det ideelle foretaket Trygg av Natur (TAN) tilbyr det de kaller for Naturskolen. Det er et frivillig turfellesskap, der barn og unge får erfare mestring og positive opplevelser i naturen sammen med andre. Etter å ha deltatt i programmet skal elevene kunne se tilbake på gode naturopplevelser, kjenne at de har vært en del av et fellesskap og ha dannet et nytt, positivt mønster for hvordan de tar beslutninger i hverdagen.

TAN legger vekt på det lystbetonte og frivillige i alle aktiviteter. Gjennom programmet blir deltakerne introdusert for opplevelser i naturen, samtidig som de gradvis får mer ansvar for utformingen av aktivitetene. Det er grunnleggende for programmets pedagogiske syn at elevene får muligheten til å påvirke og ta valg. Til det må elevene utvikle tillit til seg selv og andre, oppleve mestring og utforske handlingsrommet sitt, noe de lærer ved å delta i naturskolen. Programmet er utviklet med den forståelse at utvikling tar tid, og at lærere må tillate seg å bruke så mye tid som nødvendig for å skape reell endring.

Skoler som benytter Naturskolen for sine elever har også ansatte på etterutdanning i regi av TAN. Skolene tilbys en introduksjon til tilnærmingen og aktivitetene gjennom et foredrag/fagseminar for alle ansatte. I tillegg har TAN et utdanningsprogram for voksne som ønsker å ta i bruk metoden.

Målgruppe

Barne- og ungdomsskole

Hyppighet

Én dag i uken i 12 uker

Finansiering

40 % private midler
60 % offentlige midler

Læringscamp

Guttas campus

Guttas Campus er et utviklingsprogram for gutter som står i faresonen for å havne i utenforskap. Målet med programmet er å støtte guttenes faglige og sosiale utvikling, og å styrke deres forutsetninger for å mestre livet og fullføre videregående skole.

Campen er preget av aktivt læringsarbeid, klare forventninger og gjensidige avtaler. Alle læringsaktivitetene har tydelig struktur og tydelige mål, og er tilpasset den enkelte deltaker. Guttene får dagsplaner hver dag, der alle dager har lik oppbygging.

Aktivitetene bygger på fem prinsipper:

1. Vi forventer det beste hver gang.
2. Vi gir frihet til å lære i eget tempo og på egne premisser.
3. «Karakterstyrker» gjør den store forskjellen.
Og de kan læres.
4. Du velger selv. Og valget ditt forplikter.
5. Vi gjør en innsats for fellesskapet.

I tillegg til undervisning i lesing, skriving og regning, jobber guttene med syv karakterstyrker: sosial kompetanse, takknemlighet, selvkontroll, viljestyrke, optimisme, engasjement og nysgjerrighet. Dette er, ifølge forskning innen positiv psykologi, egenskaper som har størst påvirkning på læring og trivsel.

Målgruppe

Gutter på 9. trinn

Hyppighet

2 uker i overgangen mellom 9. og 10.trinn

Finansiering

50 % offentlige
50 % private midler

Livsmestrings- programmet

Windjammer

Windjammers livsmestringsprogram er et fireukers seiltokt ombord på S.S. Christian Radich. Målet med programmet er å gi unge motivasjon til å gjennomføre videregående opplæring, arbeidsforberedende trening eller starte i behandling.

Det viktigste med toktet er å bygge lag og tillit. Mens de er til sjøs, må deltakerne løse praktiske oppgaver og samarbeide med andre. Ungdommene som deltar får en følelse av at det er de selv som drifter skuta. Dette gir, ifølge Windjammer selv, deltakerne «en vanvittig mestringsfølelse».

Ved å gjøre deltakerne gode til å nå mål og håndtere motstand, blir toktet en opplevelse som kan endre livet for alltid. Ungdommer som har deltatt sier selv at programmet har gitt dem både vennskap og en opplevelse av å være til nytte for andre enn seg selv. To suksesskriterier i programmet er at deltakerne lager en konkret plan for fremtiden, og ikke minst oppfølgingen de får fra hjelpeapparatet i etterkant.

Målgruppe
Unge fra 16-25 år

Hyppighet
4 ukers seiltokt
med 3 samlinger før
påmønstring

Finansiering
20 % statlige midler
80 % private midler

Maridals- prosjektet

Sollerudstranda skole

Sollerudstranda skole er en tilrettelagt ungdomsskole der elever har en praktisk tilnærming til undervisningen. Målet med skolen er å holde elevene engasjert i skolesystemet og sikre at de fullfører videregående opplæring.

Sollerudstranda tilbyr totalt ni grupper: båtopplaget, Dyrafjeld, media, sjøsikkerhet, naturbruk, og idrett og friluftsliv, som er plassert på Sollerudstranda, og skolens «satelitter»; Maridalen (Nedre Vaggstein gard), Mash (Haugenstua) og Nordmarka (Bjørnholt). Det er Maridalen-gruppen som er intervjuet i denne kartleggingen.

Sollerudstranda skole praktiserer en «gjør først, lær etterpå»-tilnærming. Det vil si at elevene først deltar i praktiske aktiviteter, som å felle trær, jakte eller reparere båter. Deretter diskuterer de teori i sammenheng med aktivitetene. Skolen tilbyr en skreddersydd tilnærming til opplæringen, der elevene får utvikle seg i sitt eget tempo. Fag- og timefordelingen er fleksibel og tilpasset den enkelte elevs behov. Undervisningen skjer i mindre grupper, som dannes ut fra elevenes interesser. Gruppene består av inntil ni elever, som blir en fast gruppe over flere år.

Målgruppe
Ungdomsskole

Hyppighet
Fast, daglig tilbud i stedet for nærskole

Finansiering
100 % kommunale midler

Talentsenteret i realfag

Oslo vitensenter

Talentsenteret for realfag er et tilpasset opplæringsstilbud til elever med stort læringspotensial. Tilbudet gir utfordrende og motiverende opplæring slik at elevene opplever muligheter til å utvikle seg faglig. Et annet viktig mål er å gi elevene et nettverk av likesinnede.

Tilbudet ved Talentsenteret er lagt opp etter «boblemodellen», som er utviklet av vitensentrene og Naturfagssenteret ved UiO. Dette innebærer at elevene skal høre minst mulig på lærer og gjøre mest mulig selv. Elevene jobber tverrfaglig og i grupper. Arbeidet er temabasert, der elevene selv definerer problemstillingene de skal løse. Et viktig prinsipp i dette programmet er at elevene lærer ved å prøve og feile.

Talentsenteret retter seg mot elever som presterer svakt faglig, men som har et stort læringspotensial. Dette er elever som innehar mye kunnskap i sine interessefelt, men som resignerer i klasserommet fordi systemet ikke gir rom for deres «annerledeshet».

Talentsenteret er underlagt opplæringsloven og læreplanen (LK20). Tilbudet foregår primært i skoletiden.

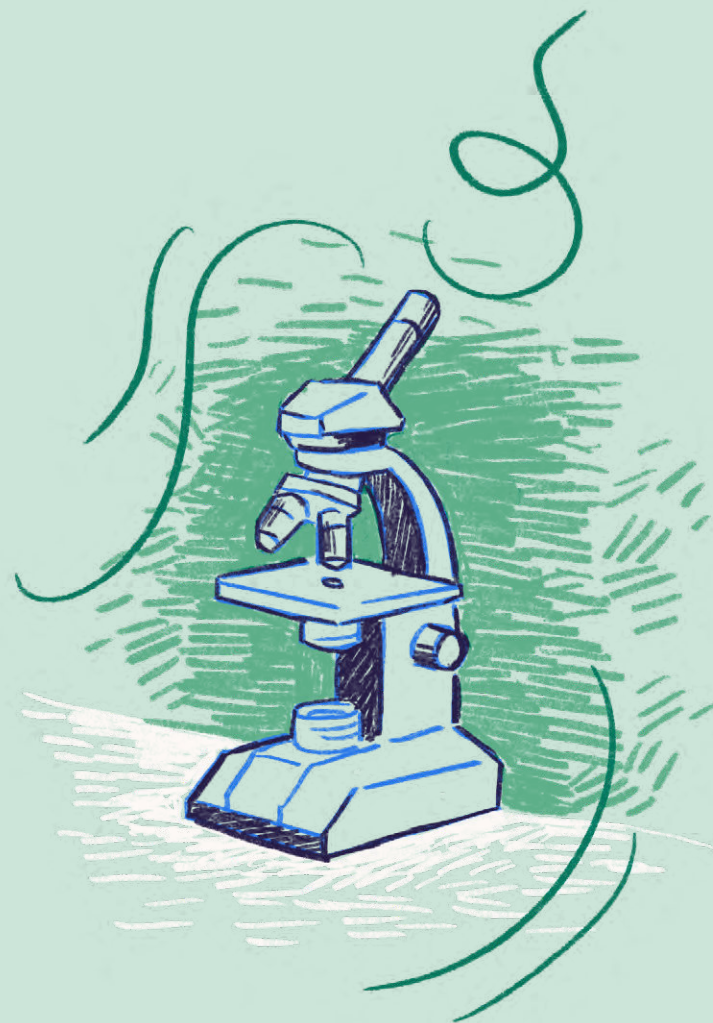
Målgruppe
7.trinn - VG2

Hyppighet
2-3 dager, 4 ganger i året

Finansiering
24 % statlige midler
76 % private midler

Med gården som klasserom

Søndre Aas gård og miljøsenter

Søndre Aas gård er en kommunal fritidsgård på Rosenholm. Det tverrfaglige undervisningsopplegget «Gården som klasserom» bruker arbeidsoppgaver på gården som utgangspunkt for læring. I møte med naturen og dyrene får elevene kunnskap om blant annet dyrevelferd, biologisk mangfold og kulturlandskap.

Målet med undervisningsopplegget på Søndre Aas gård er ikke bare å bruke gården som en virkelighetsnær læringsarena. Tilbudet skal også bidra til personlig utvikling og mestring, der barna får en styrket selvtillit av å gjøre praktiske oppgaver.

Undervisningen skjer i grupper, men tilpasses hver enkelt elev. Gruppene er satt sammen på tvers av alder, kjønn, utfordringer og behov. Personalet tar seg god tid til å bli kjent med elevene, og tilpasser undervisningen etter individuell utvikling og mestring over tid.

Målgruppe

4.-7. trinn

- Hele klasser
- Mindre grupper
- Enkeltelever

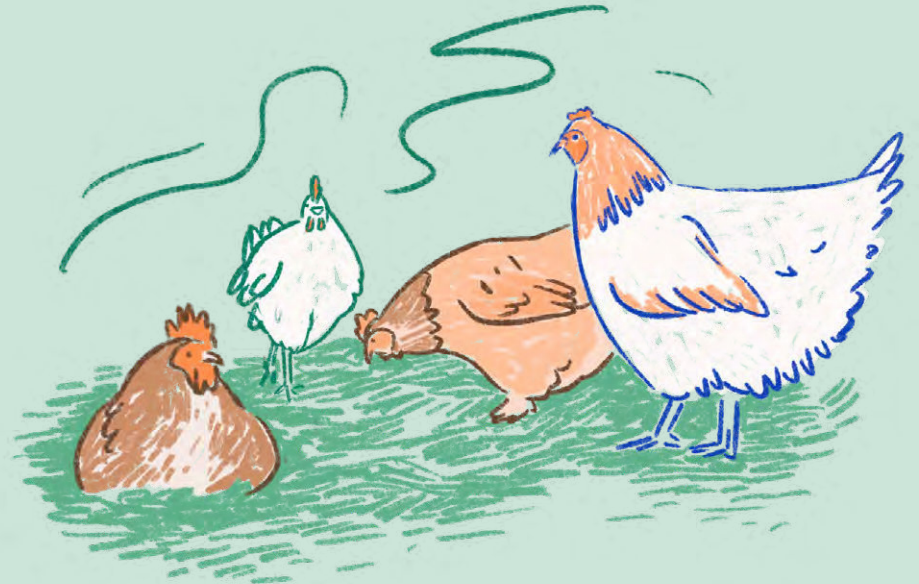
Hyppighet

Én dag i uken

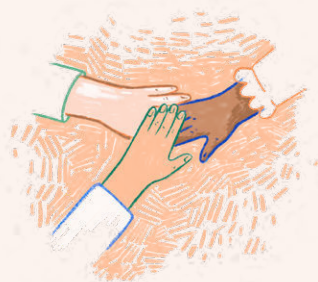
Finansiering

100 % kommunale midler

Dette får de unge ut av det

Ifølge tilbyderne, opplever ungdommene som deltar på et av tilbudene både mestring og personlig utvikling. Dette understøttes av forskning på unges utbytte av alternative og supplerende læringsarenaer (Arnesen m.fl., 2023)¹. Det er tre viktige aspekter av mestringsopplevelsen som kommer frem fra samtalen: tilhørighet, egne valg og praktisk og variert læring.

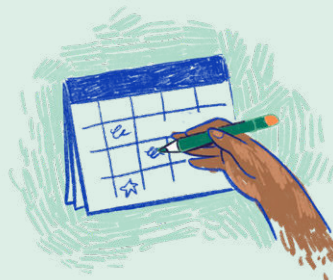

De unge opplever tilhørighet

Sosialisering: Ungdommene får viktig sosial trening i møte med hverandre. Gjennom felles måltider og samlinger lærer de å ta hensyn til hverandre, de blir bedre kjent med seg selv og de lærer å mestre sosiale koder.

Trygge voksne: Ungdommene møter trygge voksne som har tid og kompetanse til å møte og veilede dem. Tydelige rammer og stabilitet legger til rette for gode relasjoner.

Fellesskap: Ungdommene blir en del av et fellesskap og bygger tillit til hverandre. Når de utvikler seg sammen styrkes samholdet mellom deltakerne.

De unge tar egne valg

Ansvar: Ungdommene lærer å ta ansvar for egne valg. De får selv bestemme hva som skal skje og hvilke aktiviteter de vil delta på.

Medbestemmelse: Ungdommene kan forme sin egen hverdag. De får medvirke til sin egen læring, og får støtte til å reflektere rundt egen utvikling.

Utforskende: Ungdommene oppfordres til å utforske sitt eget handlingsrom. Læring og utvikling skjer i eget tempo og på egne premisser.

De unge får praktisk læring

Unikt: Ungdommene opplever unike lærings-situasjoner. De lærer i skogen, på havet eller i et dataspill. De unike klasserommene gir rom for dybdelæring og utforsking.

Relevant: Ungdommene får erfaringer som er relevante for arbeidslivet. Arbeidet lar dem prøve ut mulige yrker og trene på praktiske ferdigheter de vil dra nytte av senere.

Kompetanse: Ungdommene oppnår kompetansemålene gjennom praktisk læring. Oppgaver, utforsking og diskusjoner kombinerer teori og praksis på en måte som øker motivasjon og læring.

¹Arnesen, S.M.K, Losnedal, F., Bjørnarå, H.B., Jentoft, N. (2023). Kunnskapsgrunnlag om alternative læringsarenaer. NORCE Helse og samfunn, rapport nr. 27-2023.

Samarbeider om elevens beste

Et av målene med å gjennomføre denne kartleggingen var å undersøke hvordan de alternative og supplerende læringsarenaene samarbeider med den ordinære skolen.

Kartleggingen viser at læringsarenaene samarbeider godt med elevens skole og foresatte. Det som varierer, er hvordan samarbeidet oppstår. Tilbyderne har ulike måter å komme i kontakt med skoler på. Enkelte tilbud er i regi av Utdanningsetaten og har kontakt med skolene gjennom etaten. Andre tilbydere har i løpet av mange års drift opparbeidet seg et nettverk med skoler de samarbeider med, mens noen tilbydere kun har direkte kontakt med et fåtall skoler.

Elever og foresatte

Samtlige tilbydere i kartleggingen forteller at foresatte blir involvert i barnet eller ungdommens deltakelse i programmene. Selv om noen har tettere oppfølging enn andre, blir alle foresatte informert. Det kan være via jevnlig møter, telefonsamtaler, SMS-er eller referater. Samarbeidet med den enkelte elev er også verdt å nevne. Alle tilbudene er basert på frivillig deltakelse, der eleven har høy grad av medvirkning og reell involvering.

Skole

Tilbyder og skole har dialog om deltakernes undervisningsopplegg og fremgang. Når det kommer til rekruttering, får noen tilbydere hjelp av Utdanningsetaten til å informere om tilbudet sitt, mens andre har dialog med skoler de «kjenner». Dette er igjen avhengig av skoleledelsen. Om enkeltpersoner ved skolene slutter kan samarbeidet opphøre eller tilbyderne må starte på nytt med å opparbeide seg tillit.

Utdanningsetaten

Den største variasjonen i kartleggingen, er hvordan tilbyderne samarbeider med Utdanningsetaten. Noen har tett kontakt med jevnlig oppfølging, mens mange har lite eller ingen kontakt med etaten. Enkelte forteller at de ønsker et tettere samarbeid med Utdanningsetaten, men at byråkratiet er krevende.

Krevende å gi et tilbud til flere

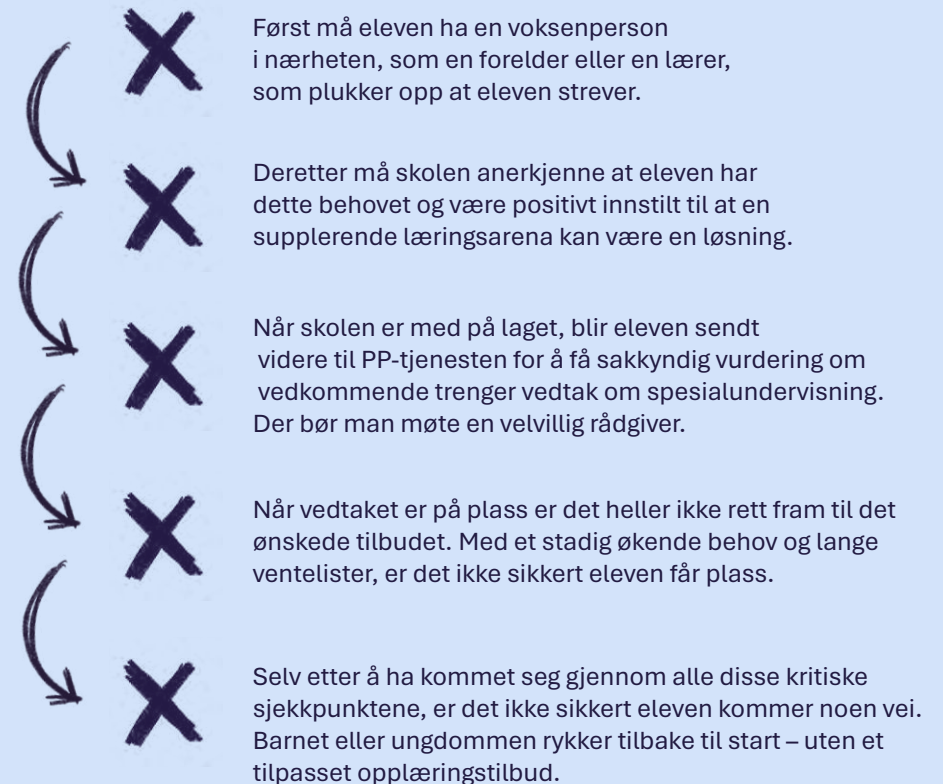
For elever som strever er det viktig å få en rask løsning på den utfordrende skolehverdagen. Noen er så heldige at inntaksprosessen går fort. Skolen har kanskje en rammeavtale med en tilbyder, og barnet eller ungdommen får et tilbud om supplerende læringsarena kort tid etter at behovet meldte seg. Slik er det ikke for alle.

Enkelte tilbydere i kartleggingen forteller at det har blitt krevende å gi de unge et tilbud. Dette henger sammen med en veileder fra Utdanningsetaten (UDE), som er publisert på Osloskolens intranett /Tabla i 2023. Veilederen er en presisering av Utdanningsdirektoratets rundskriv (3-2010) for hvilke krav som må være oppfylt for at bruk av alternativ opplæringsarena skal være i samsvar med opplæringsloven med forskrifter. Selv om skolen, ifølge opplæringsloven, har et handlingsrom til å omdisponere inntil 25% av elevenes timer uten vedtak for spesialundervisning, tolker UDE loven slik at dette ikke gjelder for Osloskolen.

Likevel er det ulik praksis for opptak hos tilbudene vi har kartlagt. Ett av tilbudene godkjennes innenfor den såkalte «25 prosent-regelen». Selv om også dette tilbudet er rettet mot elever som strever, kan det se ut til at målgruppen tolkes forskjellig. Om dette er tilfelle, vil det si at innenfor samme kommune kan én elev få rask hjelp til en tilpasset skolehverdag, mens en annen må gjennom en lang prosess.

Den lange veien mot tilpasset tilbud

Elever som strever har behov for rask hjelp. Likevel må de unge, som allerede synes hverdagen er vanskelig, passere mange barrierer før de kanskje får tilbud om plass.

Hvordan kan flere unge få et mer tilpasset og likeverdig skoletilbud?

Alle barn har rett på et likeverdig og tilpasset opplæringstilbud. For noen elever kan det bety at de, i en periode av livet, har behov for noe annet enn hva den ordinære skolen kan tilby. For disse elevene kan en alternativ og supplerende læringsarena være en mulighet til å finne tilbake til gleden over å gå på skolen, og til slutt fullføre videregående skole.

Læringsarenaene vi har snakket med i denne kartleggingen forteller om et økende behov, der stadig flere elever som strever tar kontakt. Ventelistene vokser og tilbyderne klarer ikke ta imot alle som ønsker en plass.

Det er Oslo kommune som har ansvaret for å sikre et likeverdig skoletilbud til alle byens elever. For at skolene skal få mulighet til å benytte seg av disse læringsarenaene, mener vi at det krever et langsiktig arbeid. Det er en felles innsats mellom oss voksne; i kommunen, ideelle stiftelser og frivilligheten. Derfor håper vi i Ferd og Sparebankstiftelsen DNB at denne kartleggingen kan bidra med viktige spørsmål inn i debatten om fremtidens Osloskole.

1.
Oslo kommune bør legge til rette for at flere skoler får tilgang til å bruke alternative og supplerende læringsarenaer

Dagens retningslinjer fra kommunen er uklare, noe som gjør situasjonen usikker for både skolen og tilbyderne. Det er blant annet uklart hvilke elever som kvalifiserer for tilbudene. Fordi skolene er usikre på hva som er tillatt, fører dette til at mange unge ikke får tilgang til nødvendige arenaer. Regelverket på dette området er komplisert, og krever et godt samarbeid mellom skoleeier, skoler og tilbydere. Dersom kommunen tar ansvar for å åpne opp for å ta i bruk handlingsrommet i Opplæringsloven, i stedet for å begrense det, kan flere unge få det tilpassede tilbudene de trenger. Dette vil også kunne bidra til en kvalitetssikring av de supplerende og alternative læringsarenaen som tas i bruk, samtidig som elevene ved Osloskolen får et mer likeverdig tilbud.

2.
Oslo kommune bør tilrettelegge for og bidra med finansiering for at tilbyderne kan imøtekomme den stadig økende søkermassen

Kartleggingen viser at det er stor variasjon i hvordan de supplerende læringsarenaene finansieres. Finansieringen er også skjevt fordelt. Noen får mye støtte fra stat eller kommune, mens andre får ingenting, uavhengig av hvilke resultater tilbyderne kan vise til. Dersom kommunen eksempelvis tilbyr en behovsprøvd grunnfinansiering som alle tilbyderne kan søke på, eller gjennomfører anskaffelser for rammeavtaler vil det gi dem et likere utgangspunkt.

3.
Oslo kommune som skoleeier bør samarbeide med de alternative og supplerende læringsarenaene

Felles for tilbyderne i kartleggingen er at de tilbyr de unge mer praktisk og variert tilnærming til læring sammenlignet med den ordinære skolen. Vi mener erfaringene og resultatene fra de kartlagte læringsarenaene kan bidra til å videreutvikle det ordinære skoletilbudet, dersom skoleeier aktivt legger til rette for dette.

Foto: Halvor Pritzlaff Njerne, Oslo kommune/Bymiljøetaten

Etterord

Vi har tro på at supplerende og alternative læringsarenaer fungerer godt når det gjelder å få til en mer variert og inkluderende skole. Tilbudene vi har kartlagt bidrar til at flere elever får den nødvendige støtten de trenger for å få fullført videregående opplæring. Vår oppfatning er at de supplerende og alternative læringsarenaene har en viktig plass, og at vi trenger flere av dem, også i Osloskolen.

Gjennom denne kartleggingen har vi erfart at det er et stort og voksende behov for denne type tilbud, samtidig som det finnes et bredt spekter av tilgjengelige alternativer. Elevenes tilgang til tilbudene er imidlertid ikke likeverdig – og praksisen knyttet til både opptak og hvordan tilbudene drives og finansieres varierer.

Slik vi ser det, er det helt avgjørende at skoleeier Oslo kommune samarbeider godt med både de enkelte skolene og de ulike tilbyderne. Som det kommer frem av Hammersborgerklæringen (2023), skal byrådet gi skoleledere mulighet til å vurdere alternative opplæringsarenaer for elever, i samråd med elever og foresatte, innenfor rammen av lovverket. Med skoleeier tydelig på banen, og et bedre samspill mellom oss aktører på området, kan vi sammen bidra til å realisere målet om en skole som er for alle.

Hilsen

Anne Beth Steinsland (Sparebankstiftelsen DNB)

Katinka Greve Leiner (Ferd SE)

Skolen *kan* bli for alle

Kartlegging av alternative og
supplerende læringsarenaer i Oslo

Våren 2024

Prosjektleder Sabha Qureshi-Holen, Ferd SE
Prosjektmedarbeider Lene Røisland, Stiftelsen Opprop
Prosjektmedarbeider Birgit Leirvik, Utdanningsdirektoratet

Layout og innholdsdesign Halogen AS
Illustrasjoner Eila Regine E. Rishovd
Foto Halvor Pritzlaff Njerve, Oslo kommune/Bymiljøetaten